

Otázka: Filozofie - její vznik, význam, základní pojmy, judaismus, křesťanství

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Katka

1.A FILOZOFIE, JEJÍ VZNIK, VÝZNAM, VZTAH K OSTATNÍM VĚDÁM, ZÁKL. POJMY

- Filozofie vzniká asi před 3 000 lety v Číně a Indii, ale největší rozmach v Antice
- v Antice všechno zapisovali, shromažďovali, ale v Číně ne, proto je významnější antická fie
- antická fie je první ucelený systém poznatků o člověku, společnosti, přírodě a o celém světě
- Pythagoras mluví o tom, že fie je možnost získávat informace (nejsem moudrý, ale chci být přítelem moudrosti)
- tehdejší filozofové se zajímají o otázky, jak vznikl svět, zda se vyvíjí, co je podstata světa, kým byl stvořen
- v 19. století se od fie oddělují další disciplíny (příliš mnoho informací)- právo, historie, sociologie, psychologie

- každá ta věda má svůj vlastní obor, ale vědy spolu spolupracují, ale fie zobecňuje poznatky těch společenských věd
- současná fie se zabývá problémy člověka- smysl života, zda existuje posmrtný život, problematika životního prostředí, co vede lidi k vyvolávání konfliktů
- fie je neustálé kladení si otázek a hledání odpovědí
- k prvnímu rozdělení dochází v antice, kdy Aristoteles rozdělil fii na teoretickou (matematika+fyzika), poetickou (etika-věda o morálce) a praktickou (právě celá fie)
- dneska dělíme:

1) Teoretická filozofie: představována několika vědami:

- **ONTOLOGIE**-zajímá se o to, co je pohyb, prostor, čas, hmota, existence, pracuje s pojmy materialismus a idealismus

-**materialismus**= podstatou světa je nějaká látka, materia

-**idealismus**= základ světa je idea-myšlenka, má blízko k náboženství(Bůh), dělí se na **objektivní** (podstatou myšlenka, že existuje něco dokonalého, co napodobujeme, svět byl vytvořen někým a **subjektivní** („existovat znamená být vnímán“- to, co člověk vnímá existuje a naopak, schopností vnímat byl člověk obdařen Bohem)

- **GNOZELOGIE**-věda o poznání, jiným slovem Noetika nebo Epistemologie, můžeme poznávat třemi způsoby: **racionalismus**= poznání na základě rozumu

senzualismus=poznání na základě našich smyslů

empirismus=poznání na základě vlastních zkušeností

- **AGNOSTICISMUS**- svět není poznatelný, protiklad ke gnozeologii

- **AXIOLOGIE**- věda o hodnotách
- **ETIKA**- nauka o chování lidí
- **FILOZOFICKÁ ANTROPOLOGIE**- podstata člověka, nauka o podstatě člověka
- **DIALEKTIKA**- věda o vývoji, dříve umění vést rozhovor
- **METAFYZIKA**- opak k dialektice, věda, která odmítá pohyb

2) Praktická filozofie: představována dvěma vědami:

- **LOGIKA**- věda o správném usuzování
- **ESTETIKA**- cit pro krásno, schopnost vnímat krásno, nauka o krásnu

3) Mezní disciplíny:

- **FIE DĚJIN, PŘÁVA, KULTURY, NÁBOŽENSTVÍ**

1.B NÁRODNÍ NÁBOŽENSTVÍ (JUDDAISMUS), KŘEŠŤANSTVÍ

JUDDAISMUS:

- Židé nejvíce v Izraeli, USA a Rusku
- monoteistické náboženství
- je to smysl a způsob života
- jedním ze zakladatelů je Abrahám, který Židy přivedl do země zaslíbené Kanaan (dnešní Palestina)
- ze země zaslíbené se dostali do Egypta, upadli do otroctví, nakonec z otroctví vyvedeni Mojžíšem (putování trvalo 40let), dostali se k hoře Sinaj, zde Mojžíš dostal Desatero (na

starých deskách)

- národ se přizpůsobil ke stylu království-> dynastie králů, král David, syn Šalamoun- nechal vystavět chrám, čelil spoustě nájezdů- chrám rozbořen, Židé žijí v diaspoře (= rozptýlení po celém světě)

- Židé se snaží vytvořit vlastní říši, ale všude nějaké spory a konflikty

TÓRA- 5 knih Mojžíšových (pentateuch), musí být napsána na jednom kuse pergamenu, postupně se namotává z jednoho místa na druhé, psáno hebrejsky, když už se nedá používat, tak je pohřena na židovském hřbitově, nesmí se jí dotknout

KNIHY NEVIIM

SABA- svátek, Bůh 6 dní tvořil svět a 7. den odpočíval, také to uznávají, ale od pátku-> čili odpočinkový den je sobota, týden začíná nedělí, nesmí pracovat, vařit

Židovské svátky:

ROŠ HAŠANA- Nový rok, 1. kniha pro všechny spravedlivé, 2. 10dní na nápravu pro nespravedlivé, 3. Kniha pro ty, kteří budou v pekle

JON KIPUR- 10.tišri- 10.týden, den smíření, 10 dní po Novém roku, lidé se modlí a prosí o odpuštění

CHANUKA- svátek světel, připomíná vítězství Židů nad Siřany, začíná v den zimního slunovratu, slaví se 8 dní, na osmiramenném svícnu se zapaluje každý den jedna svíčka, děti dostávají dárky- téměř ve stejném období, jako naše Vánoce

PURIM- záchrana Židů před smrtí v Persii

PESACH- období Velikonoc, oslava odchodu Židů z egyptského otroctví, jedí nekvašený chleba

Rituály:

OBŘÍZKA- provádí se u chlapců osmý den po narození

BAR MICVA- obřad- dospělost chlapců ve 13ti letech, veliký svátek, chlapci mohou poprvé do synagogy a předčítat z Tóry

BAT MICVA- dospělost u děvčat ve 12ti letech

SVATBA- probíhá pod baldachýne v synagoze, žena může do synagogy jen jednou za život, právě ve svatební den, píše se smlouva

POHŘEB- Židé mají pohřební bratrstvo, ti se postarají o formality a vykonání pohřbu, odmítají pohřbení žehem, pouze pochování do země, po smrti oblečení do plátěného hrubáše, místo kytek nosí na hrob kamínky, hrobky ve tvaru pěticípé hvězdy

KOŠER- jídlo, které mají povoleno

TREJFE- nepovolené jídlo, neměla by být konzumována mléčná a masitá strava dohromady, nejedí vepřové maso, jedí maso, které bylo zabito rituálem

SYMBOLY:

JARMULKA(KIPA)- pokrývka hlavy, muži, když se modlí

TALMUD- ústní zákon, má 2 části- Mišna (aplikace Tóry do života, opakují se texty, výroky) a Gemara (návod, jak by měla Mišna probíhat)

MIKVE- očistná koupel

STARÝ ZÁKON

- křesťanská bible obsahuje Starý a Nový zákon
- ke Starému se hlásí křesťané i Židé, vznik od 10-9 př.n.l.-2.st.n.l.
- do dnešní podoby zpracován postupně, originál je psán v hebrejštině, menší části v aramejštině a jedna kniha je psána řecky
- první řecký překlad mezi 3-2 před Kristem
- tzv. tóra- 5 knih Mojžíšových- pro židy- Genesis (stvoření světa, svět stvořen během šesti dnů-7.den odpočíval), Exodus (vyvedení Židů z egyptského otroctví), Leviticus (popis židovských kultovních a náboženských zákonů), Numery (putování pouští, prohršky a nesnáze s tím spjaté) a Deuteronomium (poslední proslov Mojžíše na Moabské pláni před jeho smrtí)
- kromě 5 knih Mojžíšových patří ke Starému zákonu také Historické spisy: Mudroslovné spisy (moudra, poezie), Prorocké knihy (významné činy proroků) a Poetické knihy

KŘESŤANSTVÍ

- monoteistické náboženství, nejrozšířenější světové náboženství
- židé neuznávali Krista jako živého spasitele, ale křesťané ano, proto došlo k oddělení křesťanství od judaismu
- 12 apoštolů šířilo křesťanství (nejvíce asi Pavel)

- spousta římských císařů byla nepřáteli křesťanů, protože Římané uznávali polyteismus, nejčastějším trestem pro křesťany bylo ukřižování
- nepodařilo se jim křesťany zlikvidovat => 313 Edikt Milánský= zrovnoprávnění křesťanství
- 1054 Velké schizma- rozdělení na východořímskou(řeckokatolická církev- hlava církve papež, gregoriánský kalendář, sídlo Konstantinopolis) a západοřímskou (římskokatolická církev- hlava církve patriarcha, juliánský kalendář)
- 16.století reformace- velká kritika církve, papeže, nesvobodný přístup k písmu svatému, u nás začalo o 100 let dříve než v Evropě
- Luther požaduje svobodný výklad písma svatého, odmítá kacířství, chtěl demokratické poměry v církvi
- Jan Kalvín- Francouz, odešel do exilu

Křesťanské svátosti:

EKUMENISMUS- hnutí za sblížení a spolupráci jednotlivých církví

KŘEST- svátost, při které se odpouští dědičný hřích, přijetí do církve věří, že po smrti budou žít v pokoji

SVÁTOST SMÍŘENÍ- zpověď, odpouštění hříchu, pokání, projev lítosti

EUCHARISTIE- přijímání Kristova těla- hostie, víno proměněno v krev, hostie se vkládá do úst a nekouše se

BIŘMOVÁNÍ- člověk přestupuje z dětské víry na víru dospělého, asi v 18ti letech, biřmuje biskup

MANŽELSTVÍ- svazek navždy, bere se velmi vážně, zákaz rozvodu, v kostele sňatek pouze jednou

KNĚŽSTVÍ- když se nechceme dát na manželský život, sliby, ale může odejít, ale po 10ti letech slibuje navždy

POMAZÁNÍ NEMOCNÝCH- kněz dojde k člověku, který umírá nebo nad 60let a vyzpovídá se, eucharistie

Svátky:

ADVENT- očekávání narození Ježíše Krista

VÁNOCE- narození Ježíše Krista 25.12

NEDĚLE- účast na mši svaté, den, kdy Bůh odpočíval

VELIKONOCE- zmrtvýchvstání Ježíše Krista

DUŠIČKY- 2.listopadu, modlí se za duše zemřelých, zapalují se svíčky

BARVY ROUCHA- fialová, bílá, zelená, růžová a červená

SLAVNOST JEŽÍŠE KRISTA KRÁLE- poslední církevní slavnost

Nový zákon

- tvořen 4 evangelií- Marek, Matouš, Lukáš a Jan
- první tři synoptická evangelia- podobná
- život Ježíše
- skutky apoštolů
- apokalypsa- zjevení Janovo
- polovina 1.a konec 1.století
- psán řecky(Starý hebrejsky)